

NAŠA

MISEL

Leto III.

OMLADINSKI KULTURNO - POLITIČNI LIST

Štev. 4 (37).

Izhaja štirinajstdnevno

V Ljubljani, dne 10. decembra 1937

Celoletna naročnina znaša 18 Din

Ljubljana, 10. decembra 1937.

V zadnjem času opažamo veliko zunanjepolitično razgibanost. Jugoslavija v tem prav nič ne zaostaja za drugimi državami. Saj se naš zunanji minister trenutno nahaja v Italiji, v par dneh pa pričakujemo v Beogradu obisk njegovega francoskega kolege.

To nas sili, da vkljub vsej svoji dosežanji rezerviranosti v pogledu zunanje politike, vendar izpregovorimo par besedi. Nimamo namena spremljati visoko svetovno politiko, kajti vedno nas je na prvem mestu zanimala naša država in naša usoda. Njej so posvečene vse naše misli. Toda to nam ne sme braniti, da ne bi tu pa tam pogledali preko »domačega plotu«, čigar okolica je često odločilna za našo sedanjo in bodočo usodo.

Sam geopolitični položaj naše države je zelo zanimiv in vse prej nego enostaven. Kot gospodarica važnejše vzhodne jadranske obale je v tem pogledu priden tekmeč in kamen spotike na nasprotni obali Jadrana se nahajajoči državi, čije življenjski interes nujno zahteva, da se po možnosti izpremeni Jadransko morje v zaprti »mare nostrum« in s tem skoro za polovico skrajša svoje morske meje, s čimer bi se zelo izboljšal njen položaj v Sredozemskem morju.

Kot srednjeevropska država, in to ne ena najnezatnejših, je pa podvržena večnim večjim ali manjšim trenjem z onimi državnimi tvorbami, ki so si že dolgo od tega postavile za smoter popolno posredno ali neposredno gospodarstvo v Dunavskem bazenu, preko katerega vodijo važne gospodarske poti iz Evrope proti Orientu.

Nahajajoč se na ta način takorekoč na interesnem ozemlju dveh močnih sosed, je popolnoma razumljivo, da smo si poiskali zaveznike onstran njihovih meja, videč v tem najboljšje jamstvo za zavarovanje naše svobode.

Z druge strani so se pa manjše srednjeevropske in balkanske države medsebojno povezale, da bi si na ta način ustvarile moč, ki je potrebna za čuvanje njihove nezavisnosti. Organizirana je bila Mala in Balkanska zveza, čije glavni smoter je čuvanje status quo.

To sta bili dve popolnoma logični in od samega našega geopolitičnega položaja diktirani smernici, na katere ne sme naša zunanja politika nikdar pozabiti, ako noče doživeti poloma in s tem spraviti državo v nevarnost.

Z ene strani naslon na velesile, čijih interesi so v pogledu čuvanja naše nezavisnosti istovetni z našimi, z druge pa čim tesneje vezanje s tistimi sosedami, čijih moč ni tako velika, da bi nas nekega dne mogla politično, oziroma gospodarsko zaslužniti.

Vsa naša zunanja politika je bila do pred kratkim vodena v smislu močnega poudarjanja teh zgoraj navedenih zgolj političnih principov. V njihovo korist smo često, ne brez lastne krivde in zaradi lastne pokvarjenosti, žrtvovali svoje ekonomske interese, kar je izzvalo ostro reakcijo s strani naših gospodarskih krogov. Pri tem mislimo v prvi vrsti na velike, često neosnovane koncesije, dane

Mi moramo iz slepe ulice!

Zagrebski sporazum je v marsičem razčistil našo notranjepolitično situacijo. Prvotno je marsikdo morda mislil, da posedujejo gospodje, ki so se leta in leta dogovarjali o preureditvi države v duhu, ki naj zadovoljivo reši »hrvatsko vprašanje«, odrešilni ključ. S svojim težko pričakovanim strelom so zaprepasčujoče zgrešili cilj. Njih nenormalno dolga politična nosečnost pa je dala mrtvorojenca in ubila v mnogih navčnih zadnjem nado. Danes vemo, da ne moremo pričakovati tudi s te strani nobene realne pobude več. Teško si je zamisliti, da bi bila poverjena usoda države ljudem, ki jo hočejo prikrojiti, v nasprotju z idejo, ki jo je ustvarila, trem »narodom« s suverenimi pravicami in ki se ne plašijo pahniti nas pri današnjih, z vsemi mogočimi razdiralnimi ekstremi nasičeni notranjepolitični situaciji v težke ustavne boje, iz katerih gotovo ne bo izšla skupščina dorasla veliki nalogi, niti voljna, da jo reši. V nič manjši meri ni diskvalificirala starih gospodov situacija v svetu, ki nam ne dovoljuje, da bi se lahko miselno in brezvestno igrali ex lex stanje v času, ko utegnejo vsak čas nastopiti usodni mednarodni zapletljaji.

S tem, da so se gospodje okoli »sporazuma« politično prostovoljno onespobili, je bila avtomatično naložena jugoslovenskim nacionalistom dolžnost, da stopijo iz rezerve in prevzamejo še odličnejše inicijativo v svoje roke tako v pogledu nadaljnje borbe proti stranki, ki je glavni krivec moralnega in političnega razsula v državi, kakor tudi v pogledu zadovoljitve vseh tistih delov naroda, ki se upravičeno čutijo zapostavljene.

tujemu kapitalu, na pasivne trgovinske bilance ob že itak pasivni plačilni bilanci itd. Razumljivo je, da tako stanje ni moglo trajati večno.

Kompliciranost našega političnega položaja je namreč povečana baš s činjenico, da smo gospodarsko vezani na svoji dve veliki sosed: Italijo in Nemčijo.

To sta dve industrijski državi, katerima tvorimo mi kot pretežno agrarna država lepo ekonomsko dopolnilo. Naš in njihov interes nam narekuje, da živimo v čim boljših medsebojnih odnosih. To je činjenica, s katero mora računati vsako vodstvo naše zunanje politike, ako hoče ostati zvesto osnovnemu gospodarskemu načelu, to je stvarnosti. S tega stališča pozdravljamo zблиžanje z Italijo in Nemčijo, ki se baš v najnovjšem času tako ugodno razvija.

Anglija in Francija sta nam predaleč, da bi se mogli v gospodarskih odnosih z njima zadostno izživljati. To pa še bolj do tedaj, dokler ne bodo dovolile, da jim svoje dolgove plačujemo v blagu, ne pa v zlatu, katerega danes v času

Mnenja smo, da je današnja situacija najugodnejša za stvarno uveljavljanje iskrene jugoslovenske politike na vseh področjih javnega življenja. Z zmago jugoslovenstva v naši državi bo dosežen najvrednejši sporazum. To ne bo sporazum treh, nego integralen sporazum enega s samim seboj. To bo rešitev naroda, ki je že zdvojil nad seboj, a zopet našel svojo vero in smisel svojega življenja. To ne bo teoretični dogovor na papirju, ki se lahko razveže s črto preko podpike, nego sporazum življenja z življenjem, ki se ne bo dal več razveljaviti. To bo zmaga popolne solidarnosti vseh delov enega naroda in absolutne ravnopravnosti.

Tako smo vedno gledali Jugosloveni na naše notranje politične probleme, ki so nastali samo zato, ker se od početka naše svobodne države često ni vodila jugoslovenska politika. Za nas je bila borba za stvarno jugoslovenstvo borba za popolno ravnopravnost, zato nismo mo-

Svoboda in avtoriteta

Pred dnevi smo praznovali dan Ujedinjenja. Iz prej podjarmljenega naroda smo se dne 1. decembra 1918. izpremenili v svobodne, z lastno državno organizacijo razpolagajoče državljanje.

To priliko bomo izrabili, da izpregovorimo par besedi o svobodi in avtoriteti ter njihovem pomenu za javno življenje. Povdarili bomo kako si zamišljamo pametno uporabljanje tega kar je naš narod po tako hudih naporih in s tolikimi žrtvami dosegel — svobodo in lastno državo. Obenem pa bo to nekako logično

splošno veljavna načela mednarodne trgovine: kupim, da kupiš, nikjer ne moremo dobiti.

V tem gospodarskem principu vidimo drugo osnovno smernico naše zunanje politike: čim boljše razmerje z Italijo in Nemčijo, pri tem pa nikdar pozabiti na nevarnosti, ki groze mali državi, čim bi postala preveč zavisna od volje in hotenja ene izmed svojih velikih sosed.

Razlika med našimi političnimi in gospodarskimi interesi je zelo trd oreh za vsakega voditelja naše zunanje politike. Najti pravo soglasje med njima, je njegova prva naloga.

Danes pravijo nekateri, da je jugoslovenska zunanja politika zelo nejasna. Morda je ta nejasnost nastala v precejšnji meri zaradi odločnega podčrtavanja njene do pred kratkim precej zanemarjene gospodarske komponente. Zato moramo paziti, da ne bomo danes v korist ekonomskim žrtvovali politične, tako kot v preteklosti marsikdaj v korist političnim žrtvovali gospodarske interese.

gli nikdar odobravati politike, ki se je izneverila, zasledujoč isti cilj jugoslovenstva in si v znak protesta izbrala druge idejne osnove svoji borbi. Iz tega razloga nismo bili nikdar prepričani, da so Hrvati, ki so dali največje genije jugoslovenski misli, kdaj resnično verovali v »hrvatsko individualnost in državnost«. Ker ni imela taka politika svojega resničnega jedra, se je nujno izrodila v irealnost.

Naša naloga je, da povedemo našo notranjo politiko iz neizvesnosti in iz slepe ulice, v katero je zašla vsled skompromitirane stranke in negativistične, irealne in v zagrenjenosti porojene, protestirajoče hrvatske politike. Jugosloveni smemo in moramo v tej situaciji, ki govori samo za nas, pogumno in samozavestno zahtevati mesto in besedo, ki nam pripada. To dolžnost nam nalaga odgovornost pred Bogom in zgodovino. V viharju zadnjih let smo se programsko izkristalizirali, moralno in številčno utrdili, da smo dorasli najtežjim nalogam.

Ponudimo roko vsem, ki so dobre volje, ki hočejo, da preidemo od papirnatih sporazumaških miselnosti k realni, da rešimo vsa vprašanja v skladu z običnimi nacionalnimi in državnimi interesi.

nadaljevanje zadnjega uvodnika, kjer smo baš raz stališče naših pogledov na svobodo obsodili komunizem.

Vsa naša razglabljanja bi lahko pojasnili s primeri iz našega notranje-političnega življenja. A ker nam prilike to onemogočajo se moramo zadovoljiti z zavzemanjem nekega načelnega stališča s čigar pomočjo si bo potem itak lahko vsakdo sam praktično tolmačil naše poglede.

Razjasnitev tega vprašanja je toliko važnejša v času, ko se vsa Evropa vedno ostreje deli v dve skupini držav od katerih bi ene lahko označili kot avtoritativne (Rusija, Italija, Nemčija itd.), druge pa kot demokratske v smislu idej velike francoske revolucije, medtem ko se mi sami ne moremo odločiti ne za prvo, ne za drugo. Danes bomo poskusili vsaj približno naznačiti pot po kateri bomo hodili, povdarjajoč že ob početku, da načeloma obojamo vsak uvoz političnih sistemov in da pričakujemo končno rešitev le od tega, kar bomo sami ustvarili, primerno sestavi, težnjam in poslanstvu naroda ki mu pripadamo. V času konjunkturalne ekstremnih narodov, ko se od vsakogar zahteva naj bo črn ali bel, ko se je pozabilo na veliko važnost »zlate sredine«, je to nekoliko tvegan poskus. Zavedamo se, da ne bo deležen simpatij niti z leve, niti z desne. Toda to tudi ni naš cilj.

I.

»...da se je socialna življenje vedno gibalo okrog dveh osi, svobode in avtoritete. Najti pravo razmerje med njima je prva socialna naloga. Svoboda in avtoriteta! Kdor je bral samo prvo, je hotel prav za prav iz človeka napraviti boga, pa je napravil roba, krvoločno in surovo, brez razuma, brez srca. Kdor je povdarjal le drugo in jo zlorabljal v škodo ljudstvu, ji je vzel njen sijaj in jo pomazal z madeži krivic in tiranstva.«

»...Kakor neotolazeni ogromni izdih po rešitvi teh zagonetk se glase vsi socijalistični in anarhistični programi.«

(D. J. E. Krek: Izbrani spisi, III. zvezek: Socijalizem, Str. 601.)

Svoboda je osnova vsakega napredka. To je temeljna teza naših naziranj. Pogledimo v preteklost. Tam vidimo kako so se vedno vse nove, naprednejše ideje morale boriti s starimi, trgati se za položaje, ki so jih zavzemale do tedaj vladajoče teorije in sistemi. Čim več svobode je dopuščal dotedanji red, čim dostopnejši je bil za resnično kritiko, s tem manjšimi težavami, čisto skoro neopazno so se na njem izvršila razna popravila ter preobrazbe.

Kjer pa je napredek naletel na zapreke, tam je šla stvar drugače. Z ene strani vedno narasčajoča moč akcije, z druge strani obupna reakcija vseh tistih, čijih dotedanji položaji, priznana slava itd. so bili v opasnosti. Nastala je napetost. Revolucije, nasilne odstranjevalke vsega preživlega, so bile nujne posledice take samo od danes za danes vodene politike.

Toda če velja kaj pravilo o škodljivosti nezmernosti, potem velja to vsekakor v pogledu svobode. Vporabljana brez razkume meje se iz izgrajevalnega zelo rada izpremeni v razdiralnega činitelja človeškega delovanja. Kam zaide družba osvobodjena vseh vezí, so nam dobro pokazala razna prehodna razdobja anarhije ob priliki preobratov, brezvladji itd.

Še do danes ni popolnoma jasno ali pripada prednost stališču zastopanemu v Hobbesovem geslu »homo homini lupus«, ali onemu, ki ga je najbolje podal Tomaž Akvinski, ko je rekel, da je človek »animal sociale et politicum in communitate vivens«. Izgleda, da si ljudje o tem nikdar ne bodo na jasnem, kajti v vsakem poedincu se medsebojno borita dve osnovni skupini nagonov: egoistična in altruistična, od katerih je ta, druga, čisto samo dopolnilo prve, v kateri ima svoj izvor in osnovnost. Kot posledica teh lastnosti se v človekovem javnem delovanju in pogledih na javno življenje pojavljata dve težnji, od katerih je prvi cilj čim večje individualiziranje, drugi pa socializiranje. Iz te notranje razdvojenosti in iskanja idealne rešitve so se porodila razna naziranja v obliki ter obsegu tega kar razumemo pod pojmom svoboda.

Na eni strani nam množica piscev, od Platona pa do najnovejših zagovornikov komunizma, dokazuje, da je edina rešitev v uničenju individualne, v njegovem popolnem pretapljanju v neko višjo enoto — družbo. Po njihovem naziranju bi človek šele v tem našel ono srečo, katero je do danes zaman iskal.

Nasprotno trdijo individualistični anarhisti z Maxom Stirnerjem na čelu. Postavljajo osebni interes poedince nad interes družbe, silo nad pravo in gledajo v surovem individualnem egoizmu vrhovni življenjski princip, nasprotujejo vsem socialnim obvezam, videč v njih okove, iz katerih se mora človeštvo čimprej osvoboditi.

To sta dve ekstremni stališči, med katerima bi lahko nanizali nebroj drugih naziranj več ali manj sorodnih z enim izmed navedenih. Omenimo naj samo dve ideji liberalizma, ki je videl v državi v prvi vrsti zaščitnico individualnih interesov in se s tem v precejšnji meri približal oni skupini narodov, ki postavljajo poedince na prvo, družbo pa na drugo mesto. Mesto enakovrednosti obeh, se je ustvarila nadmoč enega izmed navedenih elementov, kar ni moglo ostati brez posledice za javno življenje.

Interes države, nacije, se je istovetil s trenutnim razpoloženjem, včasih najbolj malenkostnim vplivom podvržene množice. Vlade so iz obzira do svoje popularnosti čisto morale odstopiti od izvedbe najnih in velikih programov. Boreč se za naklonjenost javnega mnenja, so imele premalo časa za reševanje vedno številnejših nalog, katere jim stavlja sodobno življenje. Pokazalo se je, da vlade — enodnevne ne morejo voditi širše, v smislu velikih načrtov in daljnim ciljem stremee politike. Z druge strani so čisto potrebni hitri ukrepi, katerih ne more izdati vlada, ki je pri vsakem, tudi najmanjšem koraku vezana na predhoden sklep parlamenta.

Radi tega so se v skoro vseh državah porodile težnje za povečanjem avtoritete izvršne oblasti na političnem in razširjenjem njene pravice intervencije na gospodarskem področju. Te težnje so tem močnejše, čimbolj se v poedini državi čuti pomanjkanje pravih, globoko v narodu zašidranih politikov, čijih osebna avtoriteta je marsikje dolgo časa nadomeščala in še vedno nadomešča tozadevna zakonska določila.

Končen rezultat teh teženj je bila v nekaterih državah vzpostavitev avtoritativnih režimov, ki so brisali poleg slabih tudi vse dobre strani liberalne demokracije. Pri tem mislimo v prvi vrsti na osnovno pravico vsakega naroda, da sam odloča o tem kdo in kako naj mu vlada ter na osnovno pravico vsakega poedince, da svobodno izraža svoje misli in na ta način pripomore k splošnemu napredku. To še vedno ni anarhija. Kajti kdor veruje v svoje ideje, ta se ne bo bal kritike. Nasprotno. V borbi bo šele ojelel in se izpopolnil.

Ker pa vkljub temu zagovarjamo večjo avtoriteto izvršne oblasti, nego jo vidimo v današnjih demokracijah, nastaja vprašanje kako si jo prav za prav predstavljamo. Na čem naj temelji ta avtoriteta?

II.

»...Človek pa mora hoteti prav delovati. Če noče, se lahko ustavi. Treba mu je torej volje za skupno dobro tiste družbe, kateri pripada. Volja pa ne deluje, če ji um ne pokaže zakaj gre. V sled tega mora človek spoznati skupni namen.«

(Op. cit. str. 16.)

Vsako stvar lahko definiramo na dva načina: pozitiven in negativen. V našem slučaju torej: da povemo kako mora biti, ali pa kako ne sme biti. Ker nimamo namena podati nek fantastičen načrt o »edinozveličavni državni ureditvi, se bomo držali bolj negativnega načina definiranja tega za čemer težimo.

Na napačni poti so vsi tisti, ki mislijo, da zadostuje za povečanje avtoritete državne oblasti navadna izprememba ustave. To je dokaz velike politične nezrelosti. S tem bi ustvarili avtoriteto bajonetov in sile, čije borba z morda nasprotujočim javnim mnenjem ni nikdar v zgodovini končala v njen prilog.

Najhujše stanje pa nastopi takrat, ko se od poedincev in celih skupin zahteva, da molče resnico in prenašajo krivice, katera ni pogodu

Utisci i opažanja s puta

O Međunarodnoj izložbi je već mnogo pisano pa ću se, uglavnom, zaustaviti samo kod našeg paviljona. Kada smo taj pregledali, zapisao sam u svoju putnu beležnicu: »Čelokupan utisak: Jugosloveni su narod umetnički, slikarski i kiparski, koji se u časovima bavi proizvodnjom dasaka. Vidiš, i to nisam znao.« Zaista, to nisam znao, to mi je bilo sasvim novo saznanje.

Taj naš paviljon je, dakle, žalosno poglavlje. Kao što je poznato, imamo glavni paviljon i »bosansku kuću«. U glavnom paviljonu je priređena slikarska i kiparska izložba, zatim ima nekoliko fotografija naših krajeva i tri velike lutke u narodnoj nošnji. Bosanska kuća je krasna i ima divnih stvari ali sam ja dosada mislio da u našoj zemlji ima i drugih stvari sem drveta.

Ispočetka, dok nismo bili pogledali ostale strane paviljone (prvo smo, naravno, posetili naš), bili smo još donekle i zadovoljni jer smo mislili da je na Izložbi glavna pažnja obraćena na slikarstvo i kiparstvo. Ta kakvi! Nigde više ni kiparske ni slikarske izložbe! Mi smo se jedini pokazali kao narod eminentno umetničkih sposobnosti... Drugi narodi su izložili — eh, mnogo štošta! Da pomenemo Čehoslovake. Dobro, oni su izložili proizvode svoje industrije, razumem; tu se nismo mogli takmičiti. Ali, oni su izložili i žitarice (!) i — duvan (!!). Kod nas, kao što je poznato, nema ni žitarica ni duvana. To mi uvozimo iz Čehoslovačke.

Dalje, Grčka je izložila čilime i vina. I toga nema kod nas, zar ne? Zatim, skoro svi strani paviljoni (uopšte se ne mogu setiti izuzetka) imaju pored paviljona i restoran gde publika dobija sve specialitete, i jelo i piće, dotične zemlje. Tako je mađarski restoran jedan od najluksuznijih i glavni je specialitet sekeljigulaš (franaka 16.—). Kod nas, nažalost, nema nikakvih specialiteta pa zato nema ni našeg restorana na Izložbi...

Još reč, dve o sovjetskom i nemačkom paviljonu. Sovjetski je sav posvećen propagandi. Ta je propaganda toliko istinita da čovek mora doći do zaključka da je Dante, kada je opisivao raj, bio običan pacer. U SSSR, tako se u paviljonu vidi crno na belom teče med i mleko. Narod ne radi nego samo pleše, peva, zabavlja se i, s vremena na vreme, defiluje pred dobrim čičicom Staljinom i oduševljeno kliče.

Ako se muhe ovako love na lepak, onda to mora da su jako glupe muhe za koje nije nikakva šteta.

vladajoćim oblastnikom. Vse to pod izgovorom, da tako zahteva interes čuvanja državne avtoritete.

Mi pa mislimo, da je tu potrebno nekaj drugega. Svoboda resnici, zadoščenje krivici! S tem bi odstranili ono gnulobu, ki vlada danes v političnih vrhovih mnogih držav. Ustvarili bi vzuđuše potrebno za izgraditev prave avtoritete, sloneče na razumu, prepričanju, veri v upravičenost tega kar zahteva državna oblast od svojih državljanov.

Razlika je med tem, ko delam nekaj kar moram, ali pa ker sem prepričan, da je tako najboljšje. Zato je avtoriteta razuma edina solidna avtoriteta. Duhovno močnejši imajo naloge, da vodijo duhovno slabejše. Slabejši tega nikdar ne bo občutil kot tiranstvo, kajti močnejši ga bo uspel prepričati o pravilnosti svojih misli. Toda gorje, če je obratno!

Sile, na katere naj se naslanja taka avtoriteta, niso vsebovane v kazenskem preganjanju političnih nasprotnikov. Pač pa priznavamo silo propagande, sugestije in dejstev. Ne vidimo bistvene razlike v tem ali je kdo prišel do svojega prepričanja z lastnim trudom, ali ker ga je nekdo drugi pridobil. Posledica je ista: on tako hoče in on tako misli. To je glavno.

Jugoslaviji je potreben pokret, ki bi na teh osnovah gradil njeno hodočnost. Pridobiti mora srea in misli, ne pa samo želodec.

Potem bi šele prišle na dnevni red potrebne izpremembe v državni organizaciji, ki naj bi ob večji stalnosti izvršne oblasti in sodobnejši ureditve državne uprave vendar nudile zadostno jamstvo, da se ne more nikdar dalje časa vladati brez naroda in proti narodu.

Kaj pa svoboda? Noben sistem, naj si žvija popolno narodovo zaupanje, ne sme nikdar iti tako daleč da bi prepovedal govoriti resnico. Istotako ne sme nikdar prisiliti na molk onega poedince ali skupine, katerih z močjo dokazov ni uspel prepričati o pravilnosti svojega stališča. To so minimalne meje svobode čijih prekoračenje bi pomenilo začetek konca.

Nemački paviljon stoji prekoputa i tu od propagande nema ni traga izuzev ako se uzme da je ozbiljna izložba takođe propaganda. Nemačka hoće da zadobije gledaoca ozbiljnošću i solidnošću.

Što se tiče česte primedbe da Izložba još uvek nije završena odnosno da neki paviljoni još nisu gotovi, mogu reći da to sada više nije tačno. Na mesec dana pre zatvaranja, Izložba je bila potpuno izgrađena. Jedino, koliko smo videli, nije bio potpuno završen paviljon Vatikana.

Devetog oktobra smo bili u Marseju, kao što su to neki listovi već javili.

»Stara luka«, gde je pre tri godine pristao »Dubrovnik«, uopšte nije određena za pristajanje većih brodova. To je pristanište samo za brodove male obalne plovidbe (barkase za Chateau d'If i slična bliska izletišta). Prava luka je na sasvim drugom mestu, dalje od Stare, to jest dalje i od središta grada. I zato što je Stara luka za deset minuta bliža centru od Nove, »Dubrovnik« je pristao u Staroj...

Video sam sve evropske sredozemne luke ali bordel kao što je marsejski »Porte vieux« nisam video, nisam ga video čak ni u bioskopu. To su sve male uličice, uske, prljave, bez zraka, rublje se suši na prozorima, smrdljivi otpaci se valjaju po podu, maćaka milijun, a stanovnike sačinjavaju kokote i apaši. Iz iskustva preporučujem da u to stršljenovo gnězdo niko ne pođe sam pa ma to bilo i u pe bela dana.

To je »Porte vieux« gde je pristao »Dubrovnik«. Samo mesto tragedije je, kao što je poznato, na početku ulice »Cannebières« koja vodi ka centru. Ali, nije baš jako poznato da je to tek početak početka: od samog mola pa do mesta gde je ubica probio kordon ima svega desetak metara. Napisao sam tada: »Ipak, ja sam mislio da je Kralj već došao dalje, da je povorka već krenula — ne, bio je napravio od same obale svega petnaest koraka. Strašan utisak to ostavlja. Još nije čestito ni zakoračilo na »tlo savezničke Francuske« a već ga je pogodilo tanež. Zatim sam dodao još nekoliko reči ali to nije za objavljivanje. Mogu reći samo toliko da je poučno doći u Marsej u ulicu Kanebier.

Pored mesta, na kandelabru ulične rasvete, danas je postavljena ploča koja potseća na tragediju 9 oktobra 1934. A kraj skvera, nasred ulice, bilo je na treću godišnjicu položeno nekoliko venaca (»Poilus d'Orient«, našeg konzulata i neke gospođe Anastasijević). Tu smo

Socijalni in gospodarski pomen zadruge

Z novim zadružnim zakonom so bili ustvarjeni pravni predpogoji za smotrenejšo organizacijo našega zadružništva. Ureditev pravnih predpisov enotno za vso državo bo gotovo pospešila razširitev tega učinkovitega sredstva samopomoči gospodarsko najšibkejših delov naroda. Na ta način bodo koristili zadružništva posplošene, znatno se bo povečal krog njegovih interesentov in s tem tudi zagovornikov. Razumevanje za važnost in potrebe zadružništva pa bo obenem omejilo ali celo preprečilo pretresljaje, ki jih zadružni delavci napovedujejo in povdarjajo.

Tolmačenje zakonitih določb ni predmet te razprave. Omejujemo se le na ugotovitev tega važnega dogodka v razvoju zadruge kot socialno-gospodarskega pojava, ki zasluži vso podporo v interesu socialnega in gospodarskega razvoja našega naroda.

II.

Proti večini stremljenj za olajšanje ali rešitev gospodarske in socialne krize uveljavljamo več ali manj upravičene pomisleke, ki zmanjšujejo njihov moralni učinek. Zato ima danes skoro vsak človek svoj načrt, s katerim bi hotel koristiti družbi. Države rešujejo socialna in gospodarska vprašanja pod vplivom tega ali onega sistema, ali pa prepuščajo času in naravnemu razvoju ublažitev nastalih težav.

Mnogi ugovori proti obstoječim gospodarskim načrtom so utemeljeni, predvsem v kolikor se nanašajo na sisteme, katerih ni mogoče prenašati iz ene države v drugo, ne da bi jih prilagodili drugačnim gospodarskim in socialnim prilikam. Tako tudi pri nas upravičeno zavračamo fašistične in komunistične poskuse. Proti vsem tem načinom obvelja ugovor, da so nastali v drugačnih prilikah in da ne ustrezajo socialni in gospodarski strukturi našega prebivalstva.

Zato se uspešnejše uveljavljajo pristnejši poskusi, predvsem oni, katerim je zadružništvo predpogoj za gospodarsko in socialno preosnovo. *Zadruga bi morala v okviru tako zamišljene gospodarske preureditve omogočiti sprostitve proizvajalnih sil brez nevarnosti, da bi privedla do še večjega razlikovanja med proizvajalci in potrošniki.* Ona bi morala postati nosilec gospodarskega in socialnega načrta, ustvarjajoč večji čut solidarnosti pri istočasnem uveljavljanju vseh moralnih elementov, ki pospešujejo materialno preosnovo.

III.

Zadruga sloni na stvarni in pravilni ugotovitvi, da je človek v vsemih svojimi stremljenji in občutki nujnost sedanjosti, katero bo mogoče spremeniti samo v bodočnosti. Zato prevzema obliko in način uveljavljanja ter se podrejuje gospodarskim zakonom sedanjosti z namenom, da jih prilagodi potrebam bodočnosti in sicer brez pretresljajev, odnosno nasilnih sprememb. *Bodočnost v njenem načrtu je izražena v načelih, ki samo pospešujejo naravni razvoj.* Zadruga ni destruktivna. Ona izvaja program, ki je v navideznem soglasju z obstoječo ureditvijo. Zadružništvo ne ustvarja bodočnosti na razvalinah sedanjosti, temveč gradi gospodarsko stavbo naprej, popravljajoč prejšnje napake že med gradnjo. Zato mu kapitalizem ne zoperstavlja svojega odkritega nasprotstva in ga prenaša kot manjše zlo, katero bo lažje premagal.

(Dalje prihodnjič)

i mi stavili skromnu rukovet planinske kadulje koju smo doneli još iz Mostara. A u marsejskoj katedrali smo, u ime Mostarske sokolske župe, pripalili voštanicu za pokoj mučeničkog Kralja.

Time je, uglavnom, naše putovanje bilo završeno. Naveo sam nekoliko utisaka i opažanja za koja mislim da će zanimati čitaoca. Možda bi bilo još štogod vredno pažnje ali time se ovaj letimičan prevez kroz današnju Nemačku i Francusku ne bi bivstveno izmenio. Zato završujem.

Mr.

Milan Vičič

Zadružništvo

I. knjiga; meri, zgodovina in sistemi

O zadružništvu so pri nas že mnogo pisali, še več pa govorili. Vendar pa smo pogrešali doslej pomembnejšega dela, ki bi nas poučilo o bistvu zadružnega gibanja in o njegovem pomenu. Navezani smo bili na inozemsko literaturo, domačih del pa smo odločno pogrešali. Tako so bili naši zadružni organizatorji in delavci navezani predvsem na skromno znanje, ki ga daje samo praktično zadružno delovanje. Mlajši pa so bili navezani predvsem na predavanja svojih profesorjev, ki pa nikakor niso zadoščala, da se razjasnijo vsi oni problemi, ki jih stavlja zadružništvo in da se seznanijo z bistvom in pomenom zadružništva.

Še manj smo imeli del, ki bi nam pokazala razvoj in stanje zadružništva v Jugoslaviji. Kdor je hotel proučiti jugoslovensko zadružništvo, je moral črpati svoje znanje neposredno iz statističnega materiala, ki so ga zbrale različne zadružne zveze. Ta statistični material pa je bil doslej povsem pomanjkljiv in neobdelan, kar je znatno otežkočalo proučevanje našega zadružništva, zlasti pa onim, ki so bili začetniki pri tem delu. Jasno je, da je bilo onemu, ki ni imel praktičnega in teoretičnega znanja v obdelavi statističnega materiala, naše zadružništvo povsem nemogoče proučiti.

Tako smo se morali zadovoljiti s tem, kar smo imeli, kar pa nikakor ni zadoščalo za resnično znanje o zadružništvu in da si ustvarimo pravičen pojem o tem, kakšen pomen ima zadružništvo za razvoj gospodarstva na svetu in zlasti v Jugoslaviji in koliko je zadružno gibanje sposobno, da rešuje pereča sodobna socialna vprašanja.

Zato smo z nestrpnostjo čakali vsakega tozadevnega sistematičnega dela. In v tem je prišlo iz tiska delo o zadružništvu, ki ga je napisal zadružni organizator in revizor »Glavnega zadružnega saveza kraljevine Jugoslavije v Beogradu« Milan Vičič. Zaenkrat je prišla na svetlo prva knjiga pod naslovom »Zadružništvo. I. knjiga, smeri, zgodovina in sistemi«, vsebujejoča 209 strani. Avtor je, kakor sam pravi, »s to prvo knjižico želel podati nekaj splošen pregled; ona naj služi kot uvod v lažje razumevanje slike našega ožjega, jugoslovenskega zadružništva, obdelanega v drugem, glavnem delu.« Ta knjiga naj torej služi le kot uvod k obširnejšemu delu, ki bo sistematično obdelovalo jugoslovensko zadružništvo.

Ker je naša zadružna literatura tako borna, kakor smo že omenili, je izšla knjiga prav gotovo važen datum v naši gospodarski literaturi. Zato ne bo odveč, ako se nekoliko ustavimo ob prvi knjigi, podrobneje razpravljaje pa preložimo do tedaj, ko bo izšla tudi druga glavna knjiga.

Prva knjiga se deli na tri poglavja, in sicer: I. Predzgodovina, smeri, definicija in smisel za zadružništvo, II. Kratek pregled iz zgodovine in razvoja zadružnega gibanja, III. Teorije, osnovna načela in praktični sistemi zadružništva. Dodani sta še dve poglavji, in sicer o klasifikaciji zadružništva in statistični pregled celokupnega svetovnega zadružništva. Med tem, ko se drugo in tretje poglavje bavita s snovjo, ki objektivno prikazana ne more roditi nikakih sporov, se bavi prvo poglavje s snovjo, ki more povzročiti mnogo nesoglasij in nasprotnih mnenj. V njem je hotel avtor, kakor sam pravi, proučiti najbolj zanemarjeno vprašanje, »kakšen je končni cilj zadružnega pokreta, k čemu gibanje stremi, kateri so bili vzroki njegovega nastanka, in kam mora biti zadružništvo usmerjeno, da bo resnično koristilo delovnemu ljudstvu.« Avtor je tu izbral zelo spolzko pot, zakaj tako razpravljaje, ki je po svojem bistvu filozofija zadružništva, more roditi nešteto ugovorov in protivnih mnenj. Nadalje je avtor hotel s svojim celotnim delom doseči povsem praktičen pomen, da ho to delo služilo »onim, ki so na začetku poti v gibanje, kakor tudi tistim, ki jih je pokret že zajel.

Ali je avtor dosegel s pričujočo knjigo svoj namen? Po našem mnenju ga ni dosegel. Knjiga se nam je zdela v mnogočem pomankljiva, da bi služila temu namenu, kot si ga je avtor zastavil, pa tudi osnovna ideja pričujoče knjige se nam je zdela povsem pogrešna.

Poglejmo nekoliko stvari, ki so se nam pokazale najbolj nepravilne. Avtor je, govorec o različnih idejnih smereh pri zadružništvu, postavil vprašanje, ali je zadružništvo samemu sebi namen, t. j. da ustvari nov gospodarski in socialni red, ali pa zadružništvo le sredstvo, da delovno ljudstvo ustvari nov nezadružni gospodarski in socialni ustroj. Pri tem pride do sledečega zaključka: »Brez kompromisa proti kapitalizmu v vseh oblikah, proti fašizmu, imperijalističnim vojnam, za svobodo kot priprava in most za bodoči družabni red: boriti se za izboljšanje življenjskega standarda širokih mas, proti diktaturi sindikatov, trustov in kartelov, ki odrejajo visoke cene, proti bankam in njihovim obrestim, proti carinam. — Sodelovati z drugimi delavskimi organizacijami v vseh bojih delavskega razreda, posvečevati mase, podpirati delovno ljudstvo v stvarkah in izprtljih, pripravljati široke mase za nov boljši red, ki bo izključeval izkoriščanje, ker bo izključil profit in privatno lastnino... to so cilji pravega zadružništva, ki so vredni tudi največjih žrtev.«

Avtor nam ni povedal, kakšen naj bi bil ta bodoči družabni red. Iz gornjih izvajanj pa moramo sklepati, da misli tu na socialistični ali

pa na komunistični socialni ustroj. Zadružništvo smatra torej le za sredstvo za ustvaritev tega ustroja. In v tem, da je zadružništvo le sredstvo, vidi avtor »vso veličino, vso neprecenljivo vrednost in vso upravičenost zadružnega gibanja, razvijajočega se pod kapitalističnimi režimi.«

S temi avtorjevimi izvajanjmi se nikakor ne moremo strinjati. Ker smo odločni nasprotniki socializma, se ne moremo tudi ogrevati za tako zadružništvo, ki bi mu služilo le kot sredstvo. To je osnovna avtorjeva misel, ki zveni iz njegovega dela, posebno pa iz prvega poglavja. S tem je avtor očitno zmanjšal znanstveno vrednost svojega dela, ki je dobilo s tem močno propagandni značaj.

Da bi služilo to delo »onim, ki so na začetku poti v gibanje«, bi se moral avtor ozirati več na teoretično razglabljanje o zadružništvu. Proučeval je namreč zadružništvo predvsem s stališča bodočega gospodarskega in socialnega ustroja, torej s stališča tega, kar naj bo. Ni pa obrnil pažnje na to, kaj je prav za prav zadružna, na kakšnih principih je zgrajena in v čem se razlikuje od kapitalističnih in gospodarskih podjetij. S tem je znatno otežkočil proučevanje zadružništva zlasti novincu, ki si mora biti predvsem na jasnem, kaj je zadruga, predno more rešiti vprašanje, kakšen pomen ima zadružništvo za bodočo obliko gospodarstva.

Opozoriti moramo na pomanjkljivost, ki jo je avtor zagrešil, ki mu jo pa seveda ne moremo zameriti, ker je prevzel socialistični nazor o razmerju med kapitalom in delom. Avtor je bil mnenja, da mora zadružna organizacija služiti predvsem delavskemu razredu v borbi proti kapitalističnemu gospodarskemu sistemu. To je bila izhodna točka njegovih razmotiranj. Ni se pa oziral na dejstvo, na katerega so opozorili moderni nacionalni ekonomski namreč, da kaže sodobno gospodarstvo tendenco, da zbliža interese kapitalistov-podjetnikov z interesi delavcev kot sodelavcev pri produkciji, ker se oboji bore za čim višje cene blaga, da bi bil dobiček čim večji in s tem tudi delavčeva mzda. Na drugi strani pa se kaže tendenca, da nastaja borba med producenti (kapitalisti-podjetniki in delavci) in konzumenti. Tu torej ne gre več za borbo med kapitalisti in delavci, temveč za borbo med producentom in konzumentom. Ako upoštevamo to dejstvo, si moremo objasniti, zakaj so se v zadnjem času tako močno začele širiti konzumne zadruge. Tega nam torej avtor ni prikazal, vsled česar si iz njegovega pisanja nismo mogli ustvariti jasne in pravilne slike o razvoju zadružnega gibanja.

Je še mnogo drugih dejstev, ki bi jih moral nepristranski zadružni pisatelj upoštevati, ako

bi hotel, da je njegovo delo koristno. Tega se avtor pričujoče knjige ni držal, vsled česar je njegovo delo mnogo izgubilo na znanstveni višini in vrednosti. Priznati pa moramo, da je teh pomanjkljivosti mnogo manj v drugem in tretjem poglavju, kjer je sama snov silila avtorja, da je bil objektivnejši.

Ako posvetimo nekoliko besed statističnemu delu knjige, moremo opaziti, da se je avtor, kakor sam pravi, posluževal podatkov, ki jih objavlja mednarodni urad dela pri Društvu narodov. Pokazal je razvoj različnih vrst zadrug na svetu, število zadrug v pozameznih državah, število članov in višino poslovnega prometa. Pri tem je navajal le gole številke, ki zlasti novincu ne morejo povedati mnogo. Ako hočemo namreč oceniti moč zadrug v poedinah državah, jo moramo primerjati z močjo kapitalističnih in državnih podjetij. Le na ta način si moremo ustvariti pravilno sliko o sili zadružnega gibanja. Seveda pa služijo ti podatki dobro za nadaljno statistično obdelavo.

V statistiki moremo opaziti, da avtor, poslušajoč se vestno statistike mednarodnega urada dela Društva narodov, citira tudi zadruge v SSSR, pri tem pa sam prizna, da teh zadrug ne moremo smatrati za prave zadruge, ker so samo posebne organizacije, ki jih je ustanovila država kot razpečevališča gospodarskih dobrin, ne delujejo pa po istih načelih kakor v drugih državah. To napako prav radi delajo zadružni pisatelji, ki skušajo dokazati, kako močno je razširjeno zadružno gibanje. Znano je namreč, da obstoji v SSSR zelo veliko število zadrug, ki pa, kakor rečeno, po krivici nosijo to ime.

Ako vzamemo v obzir vse navedene pomanjkljivosti, pridemo do prepričanja, da avtor ni povsem dosegel svojega cilja in da ni dal tega, kar smo pričakovali. Mogoče je, da je glede pomena in smisla zadružnega gibanja prepričan kakor on sam. Nikakor pa ni mogel v tem prepričati nas, ki nismo njegovih nazorov. Prav tako ne bo njegova knjiga nudila vsega onega, kar potrebuje novinec, da si ustvari jasne pojme o zadružništvu.

Priznati pa moramo, da nudi knjiga dovolj tam, kjer je pisana objektivno in brez politične primesi. Knjigo bo moral vzeti v roke vsakdo, ki se bo hotel poučiti o razvoju zadružništva in zlasti o njegovi doktrini ter njega praktičnih sistemih.

Na koncu so dovoljujemo dodati še nekaj besed. Znano je namreč, da zadružni pisatelji bolchajo na neobjektivnosti svojih del. Zaverjeni so namreč v veličino zadružnega gibanja in polagajo premalo pažnje na znanstveno in zlasti teoretično razmotiranje. Ali je avtor storil isto napako? Priznati moramo, da je pričujoča knjiga daleko iznad povprečnosti. Vendar pa ni dosegla še one objektivnosti in višine, ki bi jo bilo želeli in ki je vredna vrednosti in pomena zadružnega gibanja. Vkljub vsemu pa z nestrpnostjo čakamo druge knjige, da končno dobimo pregleden prikaz jugoslovenskega zadružništva, ki smo ga doslej pogrešali.

Pariško pismo

I.

Paris, začetkom decembra 1937.

»L'EXPO«

je bila 25. novembra zvečer z veličastnim umetnim ognjem svečano zaključena; če, dokončno se bo pokazalo šele čez par dni, ko bo o tem odločala Chambre de députés; je veliko glasov za podaljšanje razstave, veliko pa tudi proti, predvsem iz provinc, češ, da je šel letos ves dotok tujcev in denar le v Pariz, za deželo pa ni ostalo nič.

Toda za enkrat je razstave konec, praznik mladim neposvečenim šivilj — »catherinttes« s svojimi zabavnimi sprevedmi in veseljami, znamenit dan za Pariz, je tudi za nami in vračamo se v svoje »normalno« življenje, ki pa seveda ni dolgočasno in enolično, ampak — pariško. Letos Parižanom poleg drugih senzacij seveda ne da miru ravnokar odkrita

zarota »kapucarjev«

Bodi stvar taka ali taka, koliko je na njej resnice, koliko fantazije, bo pokazala bodočnost; vsekakor je vse skupaj silno romantično, dolge kolone poročil o raznih odkritjih se berejo kakor napeti detektivski romančki, ne manjka niti starih gradov, podzemeljskih hodnikov in kleti, niti nočnih sestankov v skrivnostne halje zaviti postav. Na dnevnem redu

so senzacionalne preiskave in aretacije ter zborovanja in shodi raznih strank levece, ki branijo republiko nevarnosti, ki prežijo nanjo. Parižani gledajo seveda na vso stvar vsak skozi svoja politična očala, prav mnogo pa je tudi političnih nezagrizenec, ki se ob vsem tem le sijajno zabavajo. Ob tej priliki pa se zopet kaže, da načelo

»Liberté, Egalité, Fraternité«

ki se blesti na vseh uradnih objavah, še nikakor ni postalo prazna fraza. Časopisje desnice svobodno lahko smeši notranjega ministra (!), katerega ministertvo straži bataljon republikanske garde s strojnico, češ, da ni nič čudnega, da je g. minister tako »korajžen«, ker je med vojno lepo doma v copatah (»pantoufles«) sedel in se grel za pečjo, ko so ostali možje branili fronto. Tudi sicer je toliko prilike videti, kako ljubosumno in budno čuva francoski narod svojo »liberté«, da dobi človek vtis, da si je nikoli ne bo pustil vzeti od kake avtoritativne vlade te ali one smeri. Kdor hoče v Franciji priti na vlado, se mora najprej potruditi, da dobi ljudske glasove in s tem ljudsko zaupanje, a tudi potem ne more kar zlepa zamašiti ust opozicijski manjšini. Ta ima vedno priliko, v parlamentu in potom

svobodnega tiska

napadati in kritizirati vlado in si tako zopet pridobiti simpatije ljudstva (res pa je, da francoski volilni zakon favorizira ono stranko, ki

ima lahko v vsej državi skupaj več volilcev kameznih volilnih okrajev večino, zapostavlja pa ono, ki tega pogoja ne izpolnjuje, — čeprav ima lahko o celi državi skupaj več volilcev kakor prva). Francosko ljudstvo, prvobornik političnih in človečanskih pravic, je politično tako zrelo in nacionalno, tako zavedno, da po pravilnem pojmovanju sedanjih trenj ne gre kljub medsebojnemu očitkom raznih strank, da predstavlja ta ali ona nevarnost za državo ali republiko (monarhisti so precej brezpomembni), za kaj drugega, kakor za

socijalno in gospodarsko ureditev države,

oziroma za prestižni boj strank in posameznikov, ki sicer čisto skrbe tudi za svoj lastni žep in interes — občeločloveška slabost, so pa napram zunanjemu svetu vsi enako dobri francoski patriotje, čeprav imajo morda simpatije rodni, političnih in socialnih načelih. To je do različnih držav, ki so urejene po njim s pomočjo in nujno pri velikem in močnem narodu s slavno tradicijo, kjer država, nacionalizem in patrijotizem sicer niso izven politične debate, pač pa izven vsake resne nevarnosti. Kot kažejo prilike (letošnji obisk kardinala Pacellija) in tudi papeški paviljon na razstavi, se počuti

katoliška cerkev

ki je deležna obče svobode, ki vlada v Franciji, prav dobro, kar je zopet dokaz, da je ločitev

cerkve od države lahko mnogo ugodnejša, kot kak konkordat, ki se ne izvaja. Kljub razpitemu francoskemu centralizmu, menda ni mnogo dežel na svetu, kjer bi bil

lokalni patrijotizem

tako razvit kot v Franciji, živo so o tem pričale razstave posameznih pokrajin (»Centre régional« na Expo. V bretonskem paviljonu je bilo videti veliko reklame za zahtevo, da se uvede v šole bretonščina, še danes živi keltski jezik, ki ga govori okoli 1.800.000 ljudi. Obče svobode so deležne ne le stranke, ampak tudi vsak

posameznik

lahko svobodno in javno brani svoje pravice in graja oblastva, ki so mu storile krivico. Nedavno so bili nalepljeni po mestu nad 1 m visoki plakati, kjer se neka vdova pritožuje, da »nek višji vojaški poveljnik (!) šikanira njegovega sina s tem, da ga je pustil že ponovno aretirati in pripravi radi neizpolnitve vojaške dolžnosti, čeprav je ta z odlokom št. toliko in toliko vojaške službe oproščen in celo kot vojni invalid dobiva podporo. Navedena gospa postavlja z velikimi črkami javno vprašanje, kako je ta nesramnost (»infamie«) mogoča in ali je minister pravde »minister de justice on de l'injustice!« Brez dvoma, velika svoboda.

Pariški študent,

ki ni vedno le belec, ampak prav pogosto črnc ali Mongol, živi poleg običajnega dnevnega

Z domačih in tujih univerz

OBČNI ZBOR AKADEMSKEGA
ODSEKA JUGOSLOVENSKO - BOL-
GARSKE LIGE

27. novembra je bil v prostorih JNAK Edinstva I. redni občni zbor akademskega odseka jugoslovensko-bolgarske lige, ki ga je vodil v odsotnosti predsednika tov. Groma tov. Sponza. Starešinsko organizacijo je zastopal njen predsednik gospod Rasto Pustoslemšek. Prisotni so še bili tov. Polak za akademski odsek društva prijateljev Poljske, tov. Klemenčič za akademski odsek jugoslovensko-čehoslovaške lige, tov. Vargazon za Preporod, tov. Kosi za Edinstvo in tov. Raič za Jadran. Občnemu zboru so prisostvovali tudi vsi akademiki Bolgari, ki študirajo v Ljubljani. V njihovem imenu je spregovoril z jednatimi besedami tov. Atanasov Štefan, ki je želel najtesnejše sodelovanje med slovenskimi in bolgarskimi akademiki, da bi se velika jugoslovenska misel čim globlje ukoreninila med mladino.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor:

predsednik: Kolenc Črtomir,
podpredsednik I.: Pargov Nikola,
podpredsednik II.: Petrič Bojan;
tajnik I.: Lučovnik Jože,
tajnik II.: Marchetti Ivan,
blagajnik: Verbič Ivan,
odborniki: Štefan Atanasov, Raič Dragan, Tinčo Nikolov, Škrl Bojan,
revizorji: Stojanov Dimitrije, Sponza Tonko, Abram Miloš,
razsodišče: Kosi Vladimir, Uranič Ferdo, Kotev Gjorgij.

Pri slučajnostih se je oglašil k besedi gospod ravnatelj Rasto Pustoslemšek, ki je v izbranih besedah poudaril važnost dela mladine, zlasti akademske, za zблиžanje z brati Bolgari, dela, ki mora biti usmerjeno v dosego političnega in duhovnega Zedinjenja balkanskih Slovanov.

OBČNI ZBOR
AKADEMSKEGA ODSEKA
DRUŠTVA PRIJATELJEV POLJSKE

24. novembra je bil v prostorih akademskega kluba Viteškega kralja Zedinitelja — Edinstva, I. redni občni zbor

akademskega odseka društva prijateljev Poljske. Občni zbor je v zastopstvu odsotnega predsednika tov. Ankersta vodil tov. Faninger. Občnemu zboru so prisostvovali za društvo prijateljev Poljske njegov predsednik prof. Mole, za akademski odsek jugoslovensko-čehoslovaške lige predsednik tov. Klemenčič, za akademski odsek jugoslovensko-bolgarske lige tov. Abram, za konzorcij »Slovanski Svet« tov. Stare in za JNAK Edinstvo predsednik tov. Kosi. Po pozdravnih govorih zastopnikov omenjenih organizacij, ki so vsi poudarili važnost in nujnost složnega in načrtnega slovanstva prizadevanja današnje mladine, je bil delovni del občnega zbora.

Iz podanih poročil je bilo razvideti, da je polagal odbor največjo važnost na ferijalne prakse naših akademikov na Poljskem. Letos je bilo na Poljskem 11 akademikov iz Ljubljane. S praksami je dana možnost, da se vsaj nekaj akademikov upozna bližje z naravnimi in duševnimi zakladi bratske Poljske, o kateri mi Jugosloveni vse premalo vemo. V dogovoru s starešinsko organizacijo je bilo sklenjeno podvzeti načrtno akcijo, da se tudi ostala naša javnost spozna z deželo in življenjem Poljakov. Sklenilo se je tudi pričeti s tečajem poljskega jezika, zaenkrat le za člane lige.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor:

predsednik: Glebov Peter,
podpredsednik: Polak Mirko,
tajnik: Velikonja Radivoj,
blagajnik: Ahčan Rudolf,
odborniki: Faninger J., Brodar Hilda,
Lučovnik Jože, Abram Miloš,
revizorji: Mlejnik Vital, Uranič Ferdo, Jež Janko,

razsodišče: Renčelj Franc, Verbič Dušan, Kosi Vladimir.

Na koncu je imel še prof. Mole kratko predavanje o Poljski. Poudaril je velik patriotizem Poljakov, ki jim je kljub neugodni legi Poljske, uspelo napraviti iz svoje države velesilo. Ta poljski patriotizem pa se vidno odraža v skrbi za poljsko morje. Iz male vasiče Gdvnje je Poljakom uspelo napraviti v dokaj kratkem času izredno važno morskotrgovsko in vojno pristanišče z 30 tisoč prebivalci. Žrtve so bile tudi temu

cozov tudi drugi narodi svoje paviljone, katere so jim omogočili postaviti bogati mecenari in v katerih najde študent in deloma tudi študentka lepe sobe po zmerni ceni. Sobe so vse z eno posteljo in jih je doslej 2420. Jugoslovan, ki jih je v Cité precej, so gostje drugih paviljonov. Centralna uprava Cité se vrši pod okriljem pariške univerze, poleg tega pa ima tudi vsak paviljon svojo lastno upravo. Poleg stanovanjskih zgradb obstoja še velika »Maison Internationale« z menzo, kavarno, klubskimi prostori, gledališčem, kinom, knjižnico, telovadnico, zimskim bazenom itd., ter poseben paviljon za zdravniško službo in oskrbo. V Cité poje živahno življenje in vrvenje študentov najrazličnejših narodnosti, pogosto se prirejajo plesi in druge zabave, če pa kdo hoče, ima tudi mir za študij. Uvedena pa je tukaj »klavzura« oziroma »celibat«, kar pa ni prehudo, če se človek nahaja v — Parizu!

Poleg gornjih glavnih dveh tipov lahko ločimo še tri manjše skupine študentov: bogataše, ki imajo lasten avto in tudi sicer žive bolj izven povprečne študentske družbe, filistre, ki so se zarili v kakšen patriarhalni »pension de famille«, kjer jih pričakuje »Madame« k jedi vedno ob točno določeni uri, in domačine — Parižane, ki se kretajo v krogih, ki so tujcem manj dostopni.

Za danes dovolj. O gmotnih razmerah študentov, o pariški univerzi in študentskih organizacijah in časnikih, o pariškem razkošju in hedi in še o čem pa drugič.

K. S.

naporu primerne: Poljska je za ureditev Gdvnje žrtvovala 12 milijard zlotov, to je 100 milijard dinarjev. Ravno v tem zaostajamo mi Jugosloveni daleč za Poljaki, kljub našemu lepemu morju, primerni legi in strateški obali. Ali smo v vseh povojnih letih za vse svoje lake žrtvovali toliko kot Poljska za eno samo?

PRIPRAVLJALNI ODBOR
ZA PROSLAVO ZEDINJENJA
V LJUBLJANI

Na ljubljanskem magistratu so se vršile slavnostne seje pripravljalnega odbora za proslavo Zedinjenja, ki jim je predsedoval ljubljanski župan gospod dr. Juro Adlešič. Na prvo sejo so prišli tudi vabljeni zastopniki akademskega kluba Viteškega kralja Zedinitelja — Edinstva, JNAD Jadrana in Saveza jugoslovenskih nacionalnih akademskih organizacij. Z velikim presenečenjem pa so bili naštetih delegati s seje nato odstranjeni z motivacijo, da organizacije, ki jih zastopajo, niso nobene »centrale«.

Kaj je torej danes »centrala«?...

PROSLAVA ZEDINJENJA NA
UNIVERZI KRALJA ALEKSANDRA
V LJUBLJANI

Nacionalni akademiki so tudi letos proslavili naš največji državni praznik v okusno za to priliko okrašeni zbornični dvorani univerze.

Zborovanje je otvoril tov. Plajh Avgust, ki je pozdravil odsotne zastopnike rektorata in profesorskega zbora, ter je nato podal besedo tov. Ježu Janku, ki je v svojem govoru orisal pomen Prvega decembra, ki je nam prinesel politično zedinjenje in nakazal pot, ki mora dovesti vse južne Slované do duhovnega Zedinjenja.

Naj samo ob koncu omenimo, da so vse ostale akademske skupine odklonile sodelovanje pri omenjeni proslavi.

NOV ODBOR JNAK EDINSTVA

Dne 11. XI. 1937 se je vršil četrti redni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor za poslovno leto 1937-38:

predsednik: Kosi Vlado, iur.,
podpredsednik: Ahčan Rudo, montanist,
tajnik I.: Korošec Karel, iur.,
tajnik II.: Brodar Hilda, philos.,
blagajnik I.: Polak Mirko, gr. tehn.,
blagajnik II.: Skulj Hela, phil.,
knjižničar: Brezigar Ljubo, iur.,
odbor: Abram Miloš, iur., Nagy Viktor, kemik, Kolenc Črto iur., Verbič Dušan iur.,

revizorji: Jež Janko, abs. iur., Uranič Ferdo, abs. iur., Lučovnik Jože, phil.,
razsodišče: Vogrinc Stane iur., Renčelj Franc, iur., Ušlaker Bojan, iur.

Natančneje poročilo o samem občnem zboru bomo objavili prihodnjic.

V ostalem
pa smatramo,
da je korupcijo
treba uničiti!

Cenjene naročnike prosimo naj oprostite zamudi s katero izdajamo današnjo številko. Povzročile so jo sile, ki leže izven naše moči. Prihodnja, božična številka, izide v povečanem obsegu in prosimo vse sotrudnike, da nam najkasneje do 20. t. m. dostavijo svoje prispevke.

UREDNIŠTVO.

DOGODEK V ŽUPNEM URADU

Že večkrat smo imeli priliko prepričati se o mržnji, ki jo goji, z rimskim mednarodnim duhom prežeta naša duhovščina, do nesvetniških slovanskih krstnih imen. Še nikdar pa ni prišla do izraza na tako nekulturen način, kot ob sledečem konkretnem slučaju:

Pred nekaj dnevi se je oglašil neki gospod v župnem uradu večjega mesta v Dravski banovini, ker je potreboval samski list. Gospod župnik je podučil prosilca, ki se mu je predstavil, s krstnim imenom *Branivoj*, da je njegovo pravilno, v krstni knjigi zabeleženo ime *Miroslav*. Na pojasnilo prosilca, da mora biti na drugem mestu krstne knjige zaznamovano njegovo preimenovanje od prvotnega prvomestnega imena *Miroslav* na *Branivoj* in da je *Miroslavu* odkazano drugo mesto, je gospod župnik tudi res našel ta popravek. Pri ugotovitvi, da je priznana prvenstvo nesvetniškemu imenu, se je gospod župnik strašno razburil. Ves drgetajoč od jeze je siknil, da je *Branivoj pasje* ime, da to sploh ni ime! Ko mu je prosilec ugovarjal, je ta še enkrat ponovil, da lahko nosi tako ime vsak pes!

Mislimo, da gospodom, ki vodijo razne matične knjige, ni priznana tudi pravica, dajati tistim, ki pridejo v njih urad, poduk v gornjem smislu, še manj pa v gornji obliki.

NACIONALISTI JUGOSLAVIJE
SO S STOJADINOVIČEM

Beograd, 27. novembra

»Stališče jugoslovenskih nacionalistov se vedno ugodnejše razvija za vladu Stojadinovića, v katerem vidijo različne skupine novega človeka Jugoslavije, kateremu je v dveh letih uspelo ponovno vnesti zaupanje v notranjosti in očuvati državo pred nevarnimi komunističnimi ali federativnimi poskusi. Nacionalisti, v kolikor lahko zremo iz njihovih krogov, so pripravljene priznati Stojadinovića za svojega voditelja, ker se je izkazal na višini položaja v zelo težavnih trenutkih in ker se ni posvetil samo notranji politiki, temveč tudi zunanji politiki države, kjer je dosegel številne uspehe, ki napravljajo danes Jugoslavijo najinteresantnejšo in najvažnejšo državo na Balkanu.

Ljotić, čigar pokret je imel še pred kakim mesecem precej uspeha med mladino in med intelektualci, je bil zapuščen od mnogih svojih pristašev, ki nočejo nikakega kompromisa z masonskimi elementi, ki so pred kratkim vstopili v vrste pokreta. Nacionalna masa, razočarana od neuspehov drugih voditeljev, je pripravljena sodelovati z vladu in jo podpirati pri prihodnjih volitvah, na katerih moramo predvideti zmago vseh desničarskih elementov.

Tako piše tržaški »Piccolo« na prvi strani dne 28. novembra t. l. V kolikor pa smo mi obveščeni s strani merodajnih nacionalnih krogov, je z vsem tem kot trdi »Piccolo«.

in nočnega življenja povprečnega Parižana tudi svoje posebno življenje. Kot povsod na svetu, sta tudi tu med študenti zastopana »krokarske« in »piflerske« tip z različnimi vmesnimi stopnjami. Nekako, pa ne popolnoma, se vjema z gornjo delitvijo kategorizacija v študente, ki žive v »Quartier latin« ter one, ki stanujejo v »Cité Universitaires«.

Quartier latin

Je mestni okraj v neposredni bližini pariške univerze, Sorbonne, ki uživa, odkar obstoja univerza, torej že iz srednjega veka sloves študentske četrti. So to večinoma stare, ozke ulice z visokimi hišami, kjer po raznih več ali manj neudobnih hotelih prebiva oni tip pariškega študenta, ki je iz komodnosti rad blizu univerze ali pa ki mu ni bogve koliko za študij, ampak biva sredi mesta radi bližine zabavišč in — v hotel lahko pride in gre kadar hoče in pripelje kogar hoče. Ker so restavracije dosti drage, kuhajo mnogi, ki nimajo preveč denarja, kar na plin ali elektriko. Ker pa človeku ni dobro samemu biti, si marsikateri najde družico in potem gre stvar še lažje. Študent, ki mu ne preseda večkratna vožnja v mesto, prebiva v takozvani

Cité universitaire,

ki je sedaj že kar cela mestna četrt modernih komfortnih stavb na južnem robu mesta, sredi velikih parkov in igrišč. Tu imajo poleg Fran-